Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 30 Montgomery St.
Jersey City, N.J. 07302
Телефони: (201) 434-0237
(201) 434-0807
з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюз (201) 451-2200
з Ню Йорку (212) 227-5250

РІК LXXXVII. Ч. 161. ДЖЕРЗІ СИТІ І НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 23-го ЛИПНЯ 1980 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, JULY 23, 1980 No. 161. VOL. LXXXVII.

УКРАЇНСЬКА ДЕЛЕҐАЦІЯ НА КОНФЕРЕНЦІЇ В КОПЕНГАҐЕНІ ПРАЦЮЄ З УСПІХОМ

Копенгаген, Данія (Дора Рак — тел.). — Вже перші дні перебування в Копенгагені, почавши від 13-го липня, завдали зразу делеґації українських жінок багато складної праці, щоб зорієнтуватися в ситуації та здійснити намічений плян участи в Форумі. Двадцять жінок взяли на себе відповідальне і нелегке завдання зазначити участь українських жінок Вільного світу серед кількости поверх шість тисяч учасниць у Форумі цілого світу, котрий приходить паралельно до Світової конференції Об'єднаних Націй Декади Жіночого Поступу від 14-го до 24-го липня 1980-го року. Сама ж Конференція Об'єднаних Націй триватиме до 30-го липня. Українська група, що складається з представниць організацій СФУЖО зі стейтів Америки, Канади, Франції, Німеччини і Великої Британії, справно розділила і скоординувала працю всіх учасниць, приділюючи кожній конкретні завдання. Всі зареєструвалися до Форуму, а декілька могли дістати і пресову акредитацію, що уможливлює їм вступ до конференційних заль великого конвенційного центру тут. Тут же протягом двох днів перед Конференцією проходила дводенна інформація, в часі якої наша представниця Люба Вітошинська могла у властивім часі забрати голос. Теж говорила і Мирослава Стефанюк в імені присутньої д-р Ніни Строкатої, а в часі кінцевого прийняття — це в неділю — уже більша кількість українських делеґаток почала приватно інформативну роботу. („Лабіїнг"). Головна активність групи СФУЖО зосереджується в рамках Форуму і вона утруднена тим, що дії відбуваються у трьох віддалених місцях. Цей брак відповідно великих авдиторій спричинив, що на відкриття Форуму було лише 600 місць на кілька тисяч присутніх, які чекали всі надворі. А на дуже урочисте відкриття Конференції з участю королеви Данії Марґарети, ґенерального секретаря Об'єднаних Націй Курта Вальдгайма, прем'єра Данії Ансере Йорґенсона й інших достойників, публіки взагалі не допущено. За дві сотні квитків вступу для преси йшла прямо бійка. Серед напруженої атмосфери нарад, в двох середовищах, на Конференції і Форумі, сполученої з маніфестаціями, голосними або демонстративними сецесіями з залі нарад на тлі арабсько-палестинського питання, українська делеґація під проводом голови Олени Процюк і при участі заступниці голови СФУЖО д-р Наталі Пазуняк та гості д-р Ніни Строкатої-Караванської, провела деякі успішні заходи і пильно підготовляє другі, використовуючи вигідні моменти, нераз імпровізуючи. Так українські делеґатки беруть участь у пресових інформаціях, так званих „бріфінґс", і в дискусійних групах т. зв. „воркшопс", де є нагода внести наші завваги, а в одному з них про „тортурування ув'язнених жінок", Ніна Строката мала добре підготований виступ. Дальше, українки відвідують пленарні сесії конференції; відвідали теж амбасади — американську і французьку, а в четвер, 17-го липня, влаштували власний „воркшоп" на тему „Дискримінації родин політичних в'язнів". У підготовці також є пресова конференція і маніфестація та ряд інших починів. Серед великої кількости різних виставок в університетському центрі відбувається виставка українських книжок, української жіночої преси та пропаґандивних матеріялів, укладених під знаком „Оборони політичних в'язнів". Вона сполучена теж з виставкою предметів народної творчости. Виставка має постійно глядачів, які дістають інформації в трьох мовах і переводять інтерв'ю на місці.

Цікавими були відвідини в приватному домі голови Данської міжнародної амнестії д-ра Люкеберга, який інформував українок про праці своєї групи данських лікарів і про опіку над Данилом Шумуком. А, довідавшись про наш плян маніфестації, дуже заохочував і дораджував.

Там же познайомилися з членом однієї данської пресової агенції, котрий також прихильно давав інформації відносно політичної структури цієї держави, що так сильно пішла наліво, дармащо під покровом своєї королеви.

Ще ближча нагода пізнати журналістів цієї країни і їх очевидний вплив через пресу на населення

(Закінчення на стор. 4)

В ДЕТРОЙТІ ВІДБУВСЯ НАУКОВИЙ З'ЇЗД УЛТПА

Детройт, Міч. (д-р П. Джуль). - Два тижні перед початком Крайової Республіканської Конвенції столиця автомобільної індустрії Детройт гостила в себе Двадцятий науковий з'їзд Українського Лікарського Товариства Північної Америки. Ця медична конференція відбулася, 27, 28 і 29 червня 1980 року в готелі Детройт Пляза, який згодом був головною квартирою делегатів Республіканської партії.

Цей уже двадцятий з черги науковий з'їзд улаштували спільними силами Головна управа УЛТПА під проводом д-ра М. Харкевича і Мічиґенський Відділ УЛТПА під головуванням д-ра М. Юзика. Конвенційний комітет очолював д-р Павло Джуль, а Наукову комісію д-р Андрій Левицький.

На з'їзд наспіли численні привіти, між ними листи від Патріярха Йосифа, Митрополита Мстислава, президента Джіммі Картера і президентського кандидата Роналда Реґена.

Наукову програму схвалили УЛТПА і Медична школа Руш, Чікаго. Зареєстровані учасники дістали по 6 годин кредити категорії І для одержання грамоти Американської Медичної Асоціяції для вдосконалення лікарів. На з'їзді було зареєстрованих близько 100 лікарів із ЗСА й Канади та 10 студентів медицини. 16 наукових доповідей були майже всі виголошені українською мовою.

З'їзд почався в п'ятницю, 27-го червня, реєстрацією учасників. У вечірніх годинах того ж дня відбулася спільна вечеря з участю мандолінової оркестри „Кобзар".

Наукова сесія почалася в суботу, 28-го червня, о 8 годині ранку. Нею проводив д-р Андрій Левицький. У дополудневих годинах виголошено такі доповіді: д-р Ігор Воєвідка доповідав на тему „Оцінка зрілости плоду". Він описав різні методи дослідження плодової зрілости й застосування їх у щоденній практиці, щоб запобігти передчасним родам.

Д-р Андрій Касала у доповіді „Дитяча радіологія і ядерна медицина" познайомив слухачів з новими рентгенологічними засобами для устійнення ранньої діягнози гострих поранень, передусім у дітей, що зазнали знущань.

Д-р Марія Фішер-Слиж з'ясувала діягнозу й лікування бронхіяльної астми у дітей.

Д-р Леонід Каменецький доповідав на тему „Серцеві шуми у дітей". Його метою було познайомити слухачів з властивостями серцевих шумів, щоб виявити різницю між функціональними і органічними змінами серцевих звуків.

Д-р Тетяна Антонович представила учасникам групи клінічних симптомів, відомих як нефрозний синдром. Ця клінічна одиниця характеризується виділенням білків і товщі в серці, набряком і недостатністю білків у крові.

Д-р Роман Цурковський висвітлив методи ортопедичних досліджень дітей. Він звернув увагу на відмінні способи дослідження новонароджених, старших дітей і підлітків.

Д-р Роберт Дзьоба поділився із слухачами своїм досвідом у лікуванні швидкопроминального запалення кульшового суглоба, відомого також як синдром спостережного стегна. Він остеріг, що в різничковій діягнозі треба завжди мати на увазі гнійне запалення суглоба.

О год. 11:30 перед полуднем відбулося святкове відкриття Двадцятого наукового з'їзду УЛТПА. Від Мічиґенського Відділу привітав учасників д-р Маріян Юзик, а від імени Головної управи УЛТПА виголосив вступне слово д-р Мирослав Харкевич. Обидва промовці підкреслили важливу ролю української лікарської організації та ствердили, що вона є невідлучною частиною української спільноти в діяспорі. Вони відмітили постійний приплив нової ґенерації лікарів до своєї професійної установи й численну участь молодих лікарів у науковій програмі з'їзду.

Українське Лікарське Товариство Північної Америки існує вже тридцять років і щорічно поширює свою діяльність. Нещодавно воно збагатилося двома новими відділами, а саме Каліфорнія і Манітоба.

Д-р Павло Джуль прочитав привіти від Патріярха Української Католицької Церкви Йосифа, Первоієрарха Української Православної Церкви Митрополита Мстислава, Митрополита Української Католицької Церкви в Америці Владики Мирослава Любачівського,

(Закінчення на стор. 4)

КАНАДСЬКА ДЕЛЕҐАЦІЯ ДО МАДРИДУ ЗНАЄ ПРО В. ЧОРНОВОЛА

Оттава, Онт. (М.С.).- В зв'язку з найновішим повідомленням агенції Ройтерса про поновне засудження відомого українського політв'язня Вячеслава Чорновола на дальших п'ять років в'язниці в Якутії, Канадський Комітет Поневолених Народів у Оттаві підніс справу інтервенції в обороні Чорновола до уваги голови Канадської делеґації на Мадридську конференцію. Як відомо, Чорновіл є одним з членів Київської Гельсінкської Групи.

Комітет дістав запевнення, що ця справа є відома Міністерству закордонних справ та що канадська делеґація буде мати її на увазі у підготові до Мадридської конференції.

В Афганістані переведено зміни

Ісламабад, Пакістан. — Президента Барбака Кармаля завернено з летовища, де на нього чекав літак до Москви, а зразу після його повороту до столиці, почалися великі персональні пересунення. Навчена досвідом, Москва переводить свої рішення так, щоб несподіваними ходами забезпечити собі успіх.

Офіційно подано до відома, що реорганізацію рішило Політбюро афганської комуністичної партії, а кабінет міністрів і президент Кармаль це затвердили. Одначе його нагло перервані пляни щодо виїзду до Москви заперечують це і вказують, що зміни рішено поза кулісами, як це підкреслює світова преса. Згідно з дотеперішніми інформаціями президент Кармаль не лише залишиться в центрі сили, але й перебере дальші повновласті. Основній чистці підляже комуністична партія Кгалькіс, члени якої в більшості будуть усунені, а на їх місце прийдуть з групи Парчам, до якої належить Кармаль.

В парі з політично-адміністраційними змінами заповіджено великі господарські зміни. Москва рішила послужитися найважчим засобом, а саме найближчим часом під прикриттям так званого „закупу збіжжя і харчових продуктів державою" будуть сконфісковані всі збіжеві і харчеві резерви, а населенню залишиться тільки дуже мало на прожиття, або може навіть Москва рішила голодом зломити його опір.

Напливаючі з Афганістану інформації потверджують, що бої афганських повстанців зі совєтськими частинами прибрали на си-

(Закінчення на стор. 4)

Квін оповідає про ув'язнення

Вашінгтон. Річард І. Квін, американський дипломат і вецеконсул, який перебував 250 днів у тегранському ув'язненні як американський заклалник, і звільнений через хворобу множинної склерози, зустрівся з американськими репортерами на пресовій конференції у понеділок, 21-го липня, у Державному Департаменті тут. Він відповідав на питання обережно, щоб не пошкодити тим ще 52 закладникам, що лишилися в неволі, кажучи про своїх тюремників, що вони, мусулманські фанатики, віддані послідовники аятолли Хомейні і виразно „антикомуністи". Серед них — цих екстремістів — є й звичайні добрі люди, а є й негідники. Річард Квін тут також мав зворушливу зустріч з трьома закладницями, які були ще звільнені з неволі, коли звільнено також було чорних дипломатів. Зустрівся Квін і з деким з тих американців, які врятувалися завдяки канадській амбасаді в свій час.

Молодий дипломат був у товаристві Державного секретаря Едмунда Маскі та після пресової конференції зустрівся з членами іранського „таск-форс" Державного департаменту на коротку розмову. Річард Квін потому повернувся до шпиталю Джорджтавнського університету для дальших бадань, які розпочато ще у військовому шпиталі у Німеччині, для найбільш точного визначення його хвороби, завдяки якій наступило його звільнення. Річард І. Квін має відбути й інші зустрічі, зокрема з родинами інших ув'язнених в Ірані американських дипломатів, про яких він сам не багато знає, бо перебував у відносній ізоляції, але про них він висловив здогад і деякі факти, що вони тримаються добре.

В СССР ПОСИЛЮЮТЬ АКЦІЮ ПРОТИ ЖІНОК

Москва. — Жінки в СССР особливо відчувають тиск совєтського режиму. Теоретична рівність жінки в совєтській системі виявляється в першу чергу в обтяжуванні жінок найважчими роботами. На вершку совєтської бюрократичної машини так само у керівництві партії жінок обмаль. Жінки почали акцію проти цього й після видання трьох чисел нелегального журнал у „Жінка в СССР" ініціяторок того почину викинено за кордон і вони прибули до Відня.

Совєтські закони забезпечують жінці рівноправність і все те, що з таких законів повинно витікати. Одначе це тільки в теорії. На практиці підсовєтська жінка практично не має голосу в найвищих державних і партійних органах та в суспільному житті. Дотепер тільки одна жінка, Катерина Фурцева, була в складі кабінету міністрів СССР на пості міністра культури, а в Політбюрі взагалі ніколи жінки не було. Немає відповідного числа жінок на керівних постах в промислі, шкільництві, тощо. Рух серед жінок в СССР в обороні своїх прав не новий, але переслідування поліції, партійних і державних органів не дали йому змоги розвинутися. У вересні 1979 року появився в Москві підпільний орган „Жінка в СССР". Після цього появилося ще дальших два його числа. В цьому органі жінки підкреслляли, що вони не є феміністками в західньому розумінні, але ведуть бородьбу за основніші права, які їм заперечує совєтська система, за права жінки в родині, за її матеріяльний стан та за місце в суспільстві і державі

Три жінки співробітниці цього єдиного в світі підпільного журналу, Татьяна Мамонова, Татьяна Ґорічева і Наталія Налагоская прибули до Відня. Т. Мамонова прибула в товаристві свого чоловіка і чотирорічного сина, а Н. Налагоская зі своїм 9-тирічним сином.

Примірники „Жінки в СССР продісталися за кордон і їх видання в англійській мові приготовляє видавництво Фрідом Гавз.

У світі

НАЙБІЛЬШЕ УКРІПЛЕНИЙ КОРДОН між двома державами в ЕВРОПІ — це кордон між двома Німеччинами. Укріплення тягнуться вздовж кордону без перерви, з винятком тільки Берліну, де стоїть славна „берлінська стіна". В Берліні укріплення знаходяться в будинках поза стіною й звичайно замасковані. Подібні замасковані укріплення є і в усіх інших містах. Зате на відкритому полі є звичайні сталеві плоти й кільчасті дроти височиною двох метрів. За ними широкі заміновані поля й поля з автоматизованими стрільними гніздами, з яких вистрілюють автомати-рушниці в напрямі порушеного дроту, звідки приходить сиґнал. За тією полосою йде лінія сиґнальних апаратів, якими також поперетикано цілий прикордонний пояс, а за ним — простір бережений спеціяльно тренованими собаками. Над тим усім домінують вартові вежі, на яких стоять прикордонники з рушницями й машиновою зброєю. Із західньонімецького боку люди — свої й чужі — виходять над саму границю, щоб подивлятн це котресь-там з черги „чудо світу". Коли такі відвідувачі побачать з другого боку східньонімецьких прикордонників і заговорять до них, вони зразу обертаються плечима, бож „ґаваріть нєльзя".

ТРАДИЦІЇ МИРАЮТЬ ДУЖЕ ПОВОЛІ і з трудом, або взагалі не вмирають. Французький архиєпископ „дисидент" - традиціоналіст Марсель Лефебвр, який не хоче визнати ніяких змін, ані нових течій, поглядів, чи ідей в католицькому світі своєю упертістю добився суспенди з боку Римського престолу. Очевидно, також позбавлено його архиєпископства у Франції. Тепер він хоче розпочати ширшу кампанію приєднати до своїй поглядів священиків і світських осіб. Для того він вибрав собі Італію, під боком Риму, бо його приватна семінарія в Швайцарії йому не вистачає. Ту нову семінарію він відкриває у найближчих днях в Монтальґенґе, Північна Італія.

У ВЕЛИКОМУ РЕЛІГІЙНОМУ ЗАПАЛІ аятолла Хомейні видав вказівки, щоб ліквідувати християнські установи, а в першу чергу школи в Ірані. Католицьких шкіл в Ірані є 14. Дотепер їх ще не зліквідовано, але ісламські фанатики ведуть проти них різні акції, щоб їх позбутися. Коли ж тепер сам Хомейні висловився в тому напрямі, то постала реальна небезпека для їхнього існування. Затривожений Ватикан шукає засобів для відвернення тієї небезпеки.

ЛЮБЛИН У ПОЛЬЩІ СТАВ тереном великого зрушення серед робітників. Насамперед підвишка цін на м'ясо і на деякі інші харчі, потім вимога до робітників, щоб вони давали кращу продукцію, накінець різні адміністраційні зарядження викликали страйки серед робітників того міста. Страйки тривають три-чотири дні, одні робітники їх зачинають, інші кінчать. Один із важчих страйків зорганізували залізничники. Головною вимогою залізничників була підвишка заробітків. Після того як адміністрація обіцяла пдвишку в сумі 13-20 долярів на місяць, залізничники вийшли на працю, а тоді робітники інших галузей пішли на страйк.

У ДЕБАТАХ ПРО НОВУ КОНСТИТУЦІЮ для Канади одна за одною вияснюються проблеми, але на їх місце постають нові. На конференції в Торонто представники всіх провінцій Канади висловили побоювання, — як це зформулював генеральний прокуратор провінції Саскачеван Рой Романів: „Пропозиції федерального уряду відбивають, на мою думку, наміри подібні до ЗСА, де комбінація конституційних положень і судової інтерпретації позбавили поодинокі стейти фактичної сили і допомогли централізувати всю дійсну владу у Вашінґтоні". Федеральний уряд Канади домагається знесення усіх провінційних обмежень для мешканців інших провінцій; наприклад, у Квебеку обов'язує політика „купуй квебекські вироби", на Прінц Едварда острові і Саскачевані обмежені права канадців з інших провінцій купувати землю, в Ню Фавнленд і Новій Шкотії мешканці тих провінцій мають кращі права в праці, як мешканці інших провінцій. Проти тих і подібних привілеїв і обмежень категорично виступає федеральний уряд П'єра Трудо.

В. ПОЛОВЧАК ОТРИМАВ ПРАВО АЗИЛЮ У ЗСА

Володимир Половчак

Чікаго, Ілл. Володимир Половчак, 12-річний син Михайла й Анни Половчаків, які заходами своєї родини, прибули шість місяців тому з СССР на постійне поселення в ЗСА, відмовився повернутися зі своїми батьками до СССР після того, як вони змінили своє бажання й рішили туди вернутися. Директор Окружного бюра Іміграційної і натуралізаційної служби в Чікаго, Майкел Ланден, після вислухання всіх заінтересованих у цій справі осіб видав Володимирові Половчакові право азилю в цій країні.

Справа В. Половчака викликала велике загальнокрайове заінтересування. Засоби масової інформації — преса, телебачення, радіо — пресвятили тій справі багато уваги. Саме завдяки цьому публічна опінія ЗСА була достатньо поінформована про неї. Батьки Володимира покищо з невідомих причин рішили вертатися назад у підсовєтську Україну. Старша дочка М. і А. Половчаків 17-річна Наталя вирішила залишитися у ЗСА, а завдяки тому, що вона мала свій окремий пашпорт, з тим не було ніяких труднощів. Володимир, як малолітній, був на спільному пашпорті з батьками. Він зразу виявив бажання залишитися в цій країні, де він почав ходити до школи, ввійшов в коло своїх ровесників і почувався дуже добре. Тому коли батько таки наполягав на виїзді до СССР, Володимир утік з дому і заховався в серед своєї рідні, де його, на вимогу батька, знайшла американська поліція.

Після переведення Володимира на поліційну станицю поліція міста Чікаго звернулася до Державного департаменту за порадою, що в цьому випадку зробити. Державний департамент порадив, щоб Володимира не відсилати, але залишити його під опікою відповідних міських чинників міста Чікаго.

Місцевий адвокат д-р Юліян Куляс, видатний український діяч і голова Гельсінкського комітету в Чікаго, до завдань якого саме належить оборона людських прав, перебрав на себе правну опіку й оборону молодого Половчака. Після його заходів перед судовими чинниками міста Чікаго та перед Іміграційною і натуралізаційною службою справу Володимира Половчака полагоджено позитивно. Він залишається зі своєю рідньою в цій країні. Батьки його мають можливість звернутися до американських судових чинників з оспоренням цього рішення. У міжчасі вони мають усі можливості повернутися до СССР. Ходять поголоски, будьтоби совєтські чинники не хочуть його і його жінки з молодшим сином впустити до СССР.

В Америці

ПОНАД 1,100 ОСІБ ПОМЕРЛО від велетенської спеки, яка південно-західньою хвилею йде стейтами Америки останні чотири тижні. В самому Канзас Сіті в неділю 20-го липня померло від спеки 23 особи, переважно старих і хворих, які не можуть собі дозволити на штучне охолоджування помешкань. На сході ЗСА, в Ню Йорку зокрема, температура також сягала понад 100 градусів Фаренгайта.

ЗАМІСТЬ ВЕЛИЧИНИ И ВАГИ, які досі визначували „вартість" американського автомобіля, Детройт починає наголошувати технічні удосконалення у нових автах, які матимуть дуже економічні мотори щодо споживання бензини, а їхня вага становитиме лише половину ваги моделів 1970 року. Переважно ці нові малі авта матимуть погін на передні колеса і силу мотору в чотири циліндри. Масовий виріб таких малих авт є на часі тепер, коли великим автам загрожує повне „забуття", і є також єдиною надією автової індустрії Америки вийти з затяжної кризи.

РОВЕРИ В НЮ ЙОРКУ, які стали дуже популярним засобом транспортації в час транзитного страйку, матимуть незабаром реєстраційні числа, щоб їх можна було зідентифікувати. Цей захід потрібний тому, що було кілька фатальних випадків поранень, а навіть три смерти, від зудару ровериста з пішоходцями. В одному такому смертельному випадку роверист, вдаривши жінку, що йшла, втік з місця випадку. Тепер у Ню Йорку їздить роверами до праці 30,000 осіб і кількість їх не зменшуватиметься. На жаль, саме місто „не готове" на такий спосіб пересування, і пішоходці не звикли остерігатися людей на колесах, як це є в европейських містах, чи в азійських, де і пішоходці і роверисти гармонійно співіснують.

ЗАМІСТЬ НЕЛЕҐАЛЬНОГО ВВОЗУ наркотиків до ЗСА, що давало нечувано високі зиски, тепер процвітає в Америці інша контрабанда, ще більш прибуткова: перепачковування до З'єднаних Стейтів Америки нелеґальних чужинців, особливо з Мехіко й з країн Центральної Америки. В останніх роках кількість таких нелеґальних ввозів чужинців до Америки збільшилася втроє.

ПРИГАДКА

Пригадуємо всім ВШ Передплатникам „Свободи", що з днем 1-го червня ц. р. одержують англомовний „Український Тижневик" тільки ті передплатники щоденника, які вислали замовлення і належну передплату „Українського Тижневика". Для вигоди тих передплатників, які бажають одержувати „Український Тижневик", але ще не вислали такого замовлення і передплати, поміщуємо в цьому числі відповідний формуляр, що його можна вирізати і переслати виповненого разом з чеком передплати до Адміністрації „Свободи".

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper (SECD 530-420) published daily exept Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918

Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Передплата: на рік — $30.00, на півроку — $16.00, на 3 місяці — $9.00. Для членів УНСоюзу 65¢ міс. За кожну зміну адреси — 50¢. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda"

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Господарка СССР на схилі

Господарськодослідчий відділ Центральної Розвідчої Агенції опублікував нові дані про совєтську економіку в 1979 році та про її вигляди на 1980 рік. В загальному положення на господарському відтинку гіршає, не зважаючи на закручування гайки державними і партійними установами та зростаючий натиск на робітників, щоб вони піднесли продуктивність.

Покищо відносно незле представляється енергетичний відтинок. СССР в 1979 році займав перше у світі місце в добуванні нафтової ропи. Величезні поклади земного газу дають змогу ступнево заступати інші форми енергії, а в першу чергу нафту. Одначе процес цей такий повільний, що дуже незначно впливає він на спроби заощаджувати нафту. В 1979 році Совєтський Союз видобув 14,4 трильйона кубічних стіп земного газу, тобто на 1,2 трильйона більше як 1978 року. Побудова нової системи трубопроводів із середущої Росії, де вже існує розбудована така система, до тюменських газових резерв дасть змогу збільшити й приспішити доставу газу до середущих і західніх областей СССР, а в першу чергу до сателітних країн і до Західньої Европи. Власне тим газом Москва думає оплатити побудову газового трубопроводу, що його має перевести Західня Німеччина. Хоча продукція нафтової ропи в 1979 році не збільшилася й залишилася на тому самому рівні, на якому вона була 1978 року, але прибуток з проданої ропи за кордон в 1979 році значно зріс з огляду на загальний зріст цін на нафту і її перерібки. В 1979 році Совєтський Союз отримав дев'ять більйонів долярів за експортовану нафту й бензину, а за природний газ два більйони долярів. Одначе з огляду на те, що енергетичні потреби зростають скорше, а видобування нафти повільніше, або взагалі ні, то на майбутнє енергетичні вигляди СССР невеселі.

Порівняльні студії різних господарських показників виразно говорять, що 1979 року загальний господарський зріст не осягнув навіть одного відсотка, а тільки 0,7 відсотка, коли 1978 року він був 3,5 відсотка. До того, ще не зважаючи на цей, хоча незначний, зріст господарки життьовий рівень населиння впав. Причини цього спаду подвійні. З одного боку органічні недоліки системи, які при максимальному вкладі людської праці й зужиттю сирівців та енергії дають відносно малі результати. Другою причиною є швидкозростаючий військовий бюджет.

Військовий бюджет СССР є державною таємницею і тільки дуже посередніми дорогами можна встановити його справжню висоту. Офіційний військовий бюджет у СССР відносно низький, але коли додати всі приховані видатки на безпосередні військові цілі, тоді виявляється, що військовий бюджет СССР зужиє 12-14 відсотків загального валового продукту. Висота цієї суми наглядна при порівнянні військового бюджету ЗСА. Військовий бюджет ЗСА становить тільки 5 відсотків національного валового продукту.

Власне ці два елементи обтяжують цілу господарську систему СССР. І доки їх не змінять, а на всякі зміни в тому відношенні совєтська система нездібна, до того часу величезні природні ресурси, а ще більше людська праця йтимуть надармо.

РОЗМІР СОВЄТСЬКОГО ШПИГУНСТВА в усьому світі видно найкраще з постійних арештів совєтських шпигунів у різних країнах світу. Не минуло це й Китаю; в КНР совєтські оперативники особливо обережні, але й тут їх не минуло лихо. Останнім часом китайські органи безпеки арештували аж трьох большевицьких шпигунів. Один з них, Ванґ Джіяшенґ, дістав кару смерти на розправі під закидом шпигунства. Суворість присуду була пов'язана з тим, що Ванґ Джіяшенґ у часі арешту відбивався й вбив пострілом з пістолі китайського поліциста. Інший це напівросіянин, якого КҐБ перекинуло нелеґально через кордон. Він арештований і признався до вини. Третього ще переслухують.

Іван Йовик-Соколенко

СИМВОЛ БОРОТЬБИ

Дня 4-го липня ц. р. у День Незалежности Америки, кілька тисяч українських громадян — сумівська молодь, колишні вояки УПА й інші ветеранські організації зібрались на Оселі СУМ-А в Елленвілі, щоб відзначити 30-ту Річницю смерти славного і великого Сина України сл. п. ген. хор. Тараса Чупринки-Шухевича. І настала найбільш зворушлива хвилина тоді, коли до звуків оркестри „Батурин" із Канади понеслася жалібна пісня... бож маєстат смерти має свої окремі закони, свою хоч і вщерть сповнену трагедію, свій церемоніял, свій стиль, свою мову.

Проаналізувати геройську постать генерала Тараса Чупринки, Головного командира УПА, Генерального секретаря військових справ, Провідника ОУН на рідних землях є незвичайно важко, а це тому, що мова фактів його життя — дуже багата, на що вказує хоча б сам поданий перелік його різних постів. Але ще складніша причина трудности холодної аналізи полягає в тому, що Роман Шухевич, як ніхто з інших учасників, був живим втіленням змагань українського народу.

У вічність він відійшов не як тільки людина, але як Символ. І на тлі тієї героїчної боротьби з-перед тридцятих років, на тлі однієї із найважливіших легенд людства, ми повинні розуміти Тараса Чупринку — як проблему, ми повинні вчутись в його постать — як в Символ... Та, коли шукатимемо за вияснениям, що додавало йому сили перемагати страх перед смертю, то, звичайно, оте вияснення знайдемо в його любові до України, в любові і вірі в Бога.

Ця віра в незнищимість життя давала Т. Чупринці силу перетривати найжахливіші хвилини, а водночас це вияснює нам, що Чупринка, будучи людиною чину, бачив життя як проблему.

Поєднання протиріч, всебічність, ширина політичного горизонту дозволяла Шухевичеві - Чупринці розуміти інших, навіть тих, із якими він не погоджувався. Це було основою його толерантности у відношенні до політичних чи світоглядових противників, це давало йому змогу бачити широку концепцію визвольної боротьби цілого українського народу. Шухевич ніколи не ділив нації на ми і ви, а нація була у нього монолітом, який у вирішальний момент вміє перемогти неістотні розходження, з цього погляду втрата Шухевича, як великої синтези, є найбільша.

Своїм розумінням конструктивізму зі своїм життьовим реалізмом не ставив прірви між патріотами й опортуністами, і хоча часто українська спільнота не розуміла підпілля, а навіть кривдила його, проте в Шухевича було завжди почуття, що українське підпілля мусить бути кістю української кости, тілом рідного тіла, кров'ю батьків наших крови.

Будучи соборником, він не визнавав різниці територіяльного походження, для нього неістотні були світоглядові, віроісповідні чи партійні різниці, якщо українська субстанція була здорова, якщо інтенція була чиста. Тому то тисячі української спільноти з'їхались до Елленвілу не лише, щоб відсвяткувати 30-ту річницю смерти незламного героя, але й щоб відсвіжити свої ідеї, щоб скріпити духа, який у нас починає вигасати.

Його постать закликає нас: Єднайтесь до спільної боротьби, забувайте свої заскорузлі партійні амбіції, не ділиться на ми і ви, і хоч не зі зброєю в руках, станьте одним фронтом, бо ворог докладає усіх зусиль, щоб нас роз'єднати. Покажім, що всі ми є діти одного незламного українського народу!

Перед українським народом постать ген. Чупринки повинна бути символом, який дав почин до боротьби, бож на жертовнику батьківщини він віддав не лише себе, але віддав цілу свою родину; Україну цінив понад усе, за неї боровся і за неї віддав своє життя. Його свята присяга відновляється у мільйонах синів і дочок українського народу.

У ґалерії національної боротьби XX століття постать Чупринки займає цілком винятковое місце. Він один, між усіми беззастережно шанованими борцями за національне визволення останніх десятиріч, брав особисту, безпосередню участь у активній боротьбі проти всіх чотирьох окупантів України, будучи не лише фронтовиком першої лінії, але завжди, якщо не самостійним керівником, то співорганізатором найважчого відтинка боротьби. Він був не тільки безпосереднім співтворцем історії боротьби українського народу за останніх 30 років проти Польщі, проти Мадярщини, проти гітлерівської Німеччини і проти большевицької Росії.

Історія визвольної боротьби на українських землях від 1942 року пов'язана з ім'ям ген. Чупринки нерозривно і вічно. Як революційний керівник Шухевич відзначився великими організаторськими і військовими здібностями, глибоким політичним розумом революційної боротьби, в його особі Україна втратила великого героя і провідника. Відійшов він передчасно, в момент, де український народ його найбільше потребує, в момент, коли світ горить у боротьбі, а малі нації стають самостійними. Може настати час, що Україна стане віч-на-віч до боротьби проти відвічного ворога Москви, де зродяться нові Петлюри, нові Коновальці, нові Шухевичі. В річницю пам'яті героя вдивімся в майбутність українського народу, який від віків бореться за своє визначення, допоможім нашим братам там на Україні, які стоять незламно у боротьбі проти Москви, єднаймося в один визвольний фронт без різниці, з яких земель України, без різниці, яких політичних переконань, без різниці, яких віровизнань. Пам'ятаймо, щоб не повторилися 18-ті, 19-ті роки, бо наша мета, наша мрія повинна бути одна — Самостійна Соборна Українська Держава.

Алла Коссовська

Смерть командира

По героях не плачуть,
По героях не тужать,
Стисни зуби і виконай їх заповіти,
І як виклик убивцям-мужність
І вірність, замість квітів!
Розтікалась зима снігами,
Оточили чекісти хату...
„Хлопці! Бог й Україна за нами,
Ми готові за них умирати!"
Гірські ріки співали дзвінко,
Багряніли пекучі рани...
Так вступив командир Чупринка
В бій кривавий, у бій останній.
Рвались з гуркотом диким гранати,
Стрекотіли важкі кулемети,
„До кінця, до смерти стояти!
Нехай гинуть з нами бандити!"
Але рідшають, рідшають стріли,
Все слабішають вигуки „слава"!
І шепочуть уста помертвілі:
„Ми умерли за нашу державу!"...
По героях не плачуть,
По героях не тужать,
Стисни зуби і виконай їх заповіти!
І, як виклик убивцям-мужність,
І вірність-замість квітів!

КНР МІНЯЄ НАЦІОНАЛЬНОСТЕВУ ПОЛІТИКУ

Пекін, КНР.— Централізуюча, монопартійна диктатура є підставою комуністичної системи. З боку різних комуністів на Заході та деяких комуністичних партій були вимоги розірвати цей диктаторський зашморг. Останні заходи привладної Комуністичної партії Китаю, згідно зі заявою її керівних чинників, мають на меті розбудувати автономні форми правління в областях, заселених іншими національностями, ніж китайська.

Як повідомляли органи преси, недавно до Тібету прибула наймолодша сестра Даляй Лами Ґюальпо. А після неї прибув туди його найстарший брат Тубтен Норбу. Навіть є мова про можливість повороту або приїзду на довші відвідини самого Даляй Лами, який перебуває постійно в Катманду, Індія.

Тібет є показовим і експериментальним тереном для китайської націоналістевої політики. Хоч довгими століттями під китайською суверенністю, 821 року нашої ери заключено перший договір між обидвома країнами, — але Тібет ніколи не втратив своїх духових і побутових особливостей. Прихід комуністів до влади в Пекіні був для тібетанців, очолених Даляй Ламою поштовхом до спроб відірватися від Китаю і китайських впливів. Десять років пізніше тібетанці повстали, але червона китайська армія подолала їх. Даляй Лама утік за кордон, до Індії. Монастирі буддистські, які були головними осередками духових впливів і центрами влади в Тібеті, більшістю зліквідовано й насаджено комуністичний режим, а з Китаю наслано емісарів для керування країною, яка має коло двох мільйонів мешканців.

Одначе тібетанці ніколи не погоджувалися зі створеним китайською окупацією станом, вони опиралися здебільшого пасивно всяким спробам китайців асимілювати їх. В міжчасі накинена Комуністичною партією суспільно-господарська система гальмувала господарський розвиток Тібету. Велика хвиля змін, розпочата після смерти Мао, врешті-решт захопила і Тібет. В травні ц. р. побувала в Китаю велика китайська делеґація на чолі з генеральним секретарем КПК Гу Яобангом, яка перед виїздом заповіла реформи. І справді після того реформи почалися. Почали виїжджати з Тібету адміністраційні керівники китайського походження, а на їх місце приходять тібетанці; значно піднесено величину присадибних наділів; започатковано ліберальнішу господарську політику; замість центрального керівництва — постають основи автономії.

Т.Т.

БАСКИ — НОВЕ ВОГНИЩЕ НЕСПОКОЮ

Принцип самовизначення народів, що став фундаментом перетворення сучасного світу, викликав ферменти й рухи в цілому ряді европейських країн. Шкоти в Англії, фляменції в Бельгії, бретонці у Франції, а крім них ще й інші групи, які зберегли свої культурні, мовні, побутові особливості виступили з вимогами дати їм змогу ті особливості не лише втримати, але й зміцнити та розбудувати, а крайні їхні течії видвигнули навіть принцип національно державного визначення, який на їхню думку повинен бути застосований і до них. Де такі ферменти й рухи з часом притихнуть, покаже час, але деякі з них напевно доб'ються значного поширення дотеперішніх можливостей себевияву.

Зберегли ідентичність

Інша справа з басками, двомільйоновим народом, який живе в північнозахідньому закутку Еспанії над Біскайською затокою та в Франції. Баски-плем'я, яке, не зважаючи на довгі століття життя в Еспанії і з еспанським народом, зберегли свою мову, народні обичаї, народне письменство, а навіть літературу. Частина басків, живе у Франції, де, хоча включена в французьку культуру й побут, а також вживає французьку мову як загальний засіб комунікації, затримала свою давню мову.

Баски горді з того, що коли араби зайняли цілий Піренейський півострів, вони оборонили свою самостійність. І щойно в XIV ст. приєдналися вони до королівства Кастилії, а з нею опісля до спільної Еспанії. Баски завжди зберігали свою широку автономію, навіть з правом заключувати торговельні договори з іншими країнами. Та це скінчилося із смертю еспанського короля Фердинанда VII 1833 року. І дивно, що саме тоді, коли народи Европи входили у „весну народів" для, басків почався інший період.

З вибухом громадянської війни в Еспанії 1936 року баски почали відновляти свої автономні права. Вони створили в жовтні 1936 році свій уряд в Ґуерніці і завзято протиставилися наступаючим частинам генерала Франка. З того часу походить славна картина Пікассо „Ґуерніка", яка починає епоху в модерному малярстві. З перемогою ген. Франка автономні права басків скасовано, а з смертю Франка і зміною системи правління, переходу до демократії, баски знову розпочали боротьбу за автономію. Одначе постало серед них і крайнє крило, яке оформилося в політично-революційній формації ЕТА (ті початкові літери в мові басків означають: „батьківщина і свобода басків") з виразним нахилом до терору, як засобу політичної діяльности.

Мадридський уряд, враховуючи положення в країні басків та зростаючі впливи революційної ЕТА і врешті-решт виходячи зі своїх демократичних принципів, опрацював разом з націоналістичними і демократичними угрупуваннями басків конституцію для них і з початком цього року перевів вибори до парляменту басків, який зформував уряд для перебрання влади в провінції.

Новий конфлікт

З перебранням влади йшло пиняво, що викликало незадоволення серед басків. А коли до цього долучився господарський застій, около 17 відсотків безробітних, інфляція тощо, то зміцнився ґрунт під ногами ЕТА, яка розпочала нову хвилю своїх виступів. ЕТА проголосивши себе марксо-ленінською формацією, як така відкидає співпрацю з „буржуазійними" угрупуваннями принципово, а може погодитися на це тільки з тактичних міркувань, щоб при найближчій нагоді спробувати від тих же „буржуазійних угрупувань" насилу перебрати владу.

Останньо група робітників металообробної промисловости в силі понад 100 людей увірвалася до будинку парляменту й окупувала його, щоб запротестувати проти звільнення з праці, яке сталося в наслідок

(Закінчення на ст. 3-ій)

Дописи з життя громад, установ, організацій чи осіб мають бути не довші за три сторінки машинопису, писані через два інтервали і лише на одному боці листка паперу. Якщо допис писаний рукою, слід також дотримуватися великих відступів поміж рядками й писати розбірливо. Дописи слід надсилати до десяти днів після відбуття даної події. Редакція застерігає за собою право скорочувати дописи й правити мову. Просимо дописувачів подавати повні імена і прізвища, не скорочуючи їх. У випадку англійських імен чи назв треба дати в дужках і їх.

Ганна Черінь

НАВКОЛО НАШОГО ОЗЕРА

(2)

Сонце заходило, але це нічого; на сторожі міста стояли армії синіх Петрових Батогів — справді армія, бож і батіг може бути зброєю. Зробили чимало знімків з тими квітами й без них, але в місті не спинились, бо день згасав, а їхати треба було далі, ближче до кульмінаційного острова Макіно, щоб раніше до нього взавтра поплисти. На згадку про Петоскі купили в крамничці „Петоський камінь", що, здається, тільки тут такий трапляється: він сірий, а по нім також сірі візерунки — відбитки скам'янілих рослин минулих ер.

Острів Макіно — це мандрівка в минуле століття, хоч на кожнім кроці вривається сучасність і навіть майбутнє. Цей маленький острівець, три милі вздовж і дві поперек, спершу так називався, що аж вимовити важко: Мічілімакіно (індійською мовою — „Велика черепаха"). Але то нам вимовляти важко, а індійцям було легко, поки в них не відняли той острів спершу французи, потім англійці, а тепер — ЗСА. Понад сто років це була фортеця, що тримала в руках протоку Макіна, а тепер — це екзотичний куточок, де можна уявити себе дитиною природи, незалежною від цивілізації з усіми її благами й негодами; але треба мати добру фантазію, щоб повірити в цю казку. Бо комерція обплутала острів видимими й невидимими сітями, з яких вирватися годі.

Дістатися в цей рай можна тільки човном чи пароплавом, що безупинно курсують з найближчих міст — Макіно Сити й Сент-Іґнас. З Макіно довша дорога, отже, більше приємности, а квиток трохи дорожчий, ніж із Сент-Іґнасу. Але тут безкоштовно паркують авта, а в Сент-Іґнасі треба платити. Сонце сміялось так щиро, що ми навіть і не подумали про парасолю, плащ чи хочби який светер. Що менше „лахів", то легше ходити, а ходити на цім острові конче.

Озеро спокійне, як випрасуваний шовк. На небі ні хмаринки. Мир і спокій. Не зчулись, як опинились на острові, з його мальовничими скелястими берегами, де все так і проситься: „Глянь на мене! Сядь коло мене! Зфотографуй мене!"

Тут заборонено їздити автами, й на цілім острові (населення щось із півтисячі) тільки три авта: поліції, пожежне й швидка допомога. Їздять тут кіньми й вельосипедами. Одне й друге можна найняти, можна їздити навіть удвійку на так званім „тандемі" — парнім вельосипеді. Хати старовинні, дерев'яні й кам'яні, деякі виглядають, як замок; при кожній хаті стайня, більша ніж хата, і декілька коней. Ввесь острів пахне квітами й кіньми.

Центр острова — це різні крамнички з сувенірами, ресторанчики й їдальні, пристань та станція для возів. Двогодинна „тура" об'їздить острів навколо. Наш візник виявився досить гарною дівчиною, та ще й учителькою із „мастер-деґрі". Вона любить коні й приїжджає сюди під час літніх вакацій підробляти. Спритно керуючи сильними тяжкими бельгійськими кіньми, дівчина розповідала нам про цей острів: про одного мешканця, що був тяжко хворий на шлунок, але місцевий лікар його вилікував так: давав хворому їсти м'ясо, прив'язане на нитці, і якщо воно недобре впливало на шлунок, лікар те м'ясо витягав за нитку. Найцікавіше, що вона могла нам розказати, була остання сенсація: нещодавно тут накручували фільм „Десь, колись", із тим актором, що грає ролю „Супермен-а".

— А ви його бачили?

— Не пощастило. Але моя подруга взяла автограф для себе й для мене. Казала, що він в дійсності зовсім не схожий на Супермена, а виглядає, як перший-ліпший „бойфренд" і навіть і не думає літати.

Так, наші коні мусіли бути дужими. Під гору вони ставали на перепочинок (а після восьмигодинної праці мають добу відпочинку). А на зиму коней відвозять до Пікфорда, бо їм на острові нема чого робити.

Проте, наша дівчина була з перцем, вйокнула на коней і перегнала воза, що їхав поперед нас.

— То мій малий братик, — вказала вона на візника. „Малий" братик був здоровило, але старшій сестрі він все ще здається малюком.

Проїжджаємо старе кладовище, де гроби змуровані над ґрунтом, так, як у Ню Орлінсі, тільки з іншої причини: дуже важко копати вапняк. Ні з того, ні з сього пішов дощ. Цього ще нам бракувало! Проте, дякувати Богові, що добру пайку дня дав нам без дощу. Наша дівчинка також не сподівалась такої напасти й не прихопила запони, що захистила б наш віз, але через те, що віз мав дах, а дах був оторочений пацьорками, дощ стікав по них і не зачіпав нас. А по лісі навколо нас бродили люди, що обходили острівець пішки, й тепер не могли рятуватись. Так собі й мокли, а воно й холоднувато було.

Через дощ ми не могли налюбуватись сценічними краєвидами — Кам'яною Аркою та парком, хоч таки злізли з воза й під дощем пробігли через дорогу поглянути. Як звичайно буває, ці знимки, що їх мій чоловік вважав пропащими, вийшли пречудово. Коні спинились біля форту Макіно. З охоронної будки вибіг вдягнений у стару вояцьку уніформу красень і став умовляти нас відвідати цей форт:

— Тут не падає дощ, і ми для вас вистрілимо з гармати!

Але нам було шкода коней і нас самих, отож, колись іншим разом побачимо. А тепер — їдемо до пристані.

Тут є кілька дуже старих дерев — а саме — бузків. Їм понад двісті літ. Ну, добре, але де їхня метрика?! Може й не двісті... Наприкінці червня, коли в нас вони вже давно поодцвітали, тут вони в повній красі, і острів цю визначну подію гідно святкує. Тут взагалі весна припізнена. Ми були в серпні, а тут ще цвіли півонії. Приємно було з ними ще раз у цім році зустрітися... і попрощатися, до нової зустрічі в нашім садку наступної весни.

На високім горбі царює Ґранд-готель — найбільший у світі готель „такого типу" (цебто, літній готель, відкритий від травня до жовтня). Білі колони, американські прапори та власні стяги цього готелю, королівська розкіш вестибюлів, коридорів, де не глянь — килими квітів. Не зважаючи на те, що помешкання в цім готелі коштують від 50 до 500 долярів за добу, треба завчасно робити резервацію, бо не вистачає місця. Ресторан славиться буфетом за 12.50 долярів, де можна вибрати все, що тільки забагнеться. З огляду на дієтні міркування, ми на такий ризик не зважились...

Швидко летить час! Ніби тількищо прибули, а вже й час додому: останній кораблик відпливає о 7:30, а тут іще дощ досить таки дошкульний, особливо як від нього нічим не можна затулитись.

— Цікаво, що мають робити ті, що спізняться?

— Мабуть, ночувати в Ґранд-готелі...

На пристані дожелезна черга. Не знаємо, чи завжди так, чи через дощ. Стоять люди під голим небом, самі теж напівголі, і трусяться. Я лишила чоловіка тримати чергу, а сама, під претекстом схованки від дощу, забігла в одну, другу, третю крамничку. Ну, і не з порожніми руками звідти вийшла, якраз вчасно. Кораблик уже навантажувався, а мій чоловік нервувався.

Нам ще був час переїхати через пречудовий Макіно міст, що йде через протоку Макіно й сполучає Макіно Сіті з Сент-Іґнасом. Він коштував 100 мільйонів долярів (у 1957 році), то й не диво, що за переїзд треба платити. Довжина цього моста — 5 миль, і це — найдовший у світі міст „такого типу" (висячий). На мості чотири лінії. Якби ми навідалися трохи пізніше, в день Праці, то взяли б участь у цікавій церемонії, що на цім мості щороку відбувається: дві лінії призначаються для пішоходів, і о 7:15 ранку починається похід-змагання за швидкість.

(Продовження буде)

На Союзівці відбувся вишкільний курс для організаторів УНСоюзу

Під час курсів доповідає головний організатор Василь Оріховський. Сидять (зліва) — головний предсідник д-р Іван Флис і старший організатор Степан Гавриш.

Філядельфія, Па (С.Гавриш). — Америка сьогодні, як і в минулому, залишається країною необмежених можливостей успіху в продажу життєвого забезпечення, з тією тільки різницею, що сьогодні для використання цих можливостей треба водповідної підготовки й вишколу.

Виходячи з таких міркувань, Головна Канцелярія УНСоюзу під керівництвом шефа організаційного Відділу Василя Оріховського приготувала плян тридениого курсу, який відбувся на оселі УНСоюзу Союзівка в понеділок, вівторок і середу 16, 17, і 18-го червня.

Курс розпочав вранці 16-го червня в понеділок головний організатор Василь Оріховський привітом для всіх курсантів. Від Екзекутивного Комітету курсантів вітав головний предсідник УНС д-р Іван Флис і виголосив першу лекцію „УНСоюз не лише життєве забезпечення". Інші лекції були: Василь Оріховський, керівник курсу, говорив на такі теми: Значення вишколу і обов'язки організатора: Наш „товар" роди забезпечення і їх добір (перша лекція); та сама тема продовження друга лекція: Як користуватися книжкою вкладок? Ця сама лекція продовження: Практичні вправи. Головний секретар Володимир Сохан, знавець забезпеченевої проблематики, дав п'ять лекцій різної тематики: Основи життєвого забезпечення, Зворотні вартості грамот забезпечення, Оформлювання нових членів, Обчислювання членських вкладок забезпечення і грамота забезпечення контракт забезпечення.

Головний касир мґр Уляна Дячук, дала три лекції з фінансової проблематики, з яких курсанти багато довідалися про фінансову господарку УНСоюзу. Лекції були: Фінансова Господарка УНСоюзу. Місячні розрахунки і Виплати членам, спадкоємцям, організаторам і секретарям.

Степан Гавриш дав такі лекції: Національний момент в організуванні членів. Організації членської кампанії (техніка забезпеченевої акції). Начастіші закиди проти життєвого забезпечення. З досвіду братської забезпеченевого організатора.

Був також лектором мґр Володимир Літинський з Канади, який понад 25 років продавав життєве забезпечення в комерційних установах. Теми його лекцій „З досвіду продавця забезпечення й аргументи про забезпечення." і про добір кляс забезпечення. На жаль, через брак часу цієї цікавої теми курсанти не почули.

По традиції під час курсів на „Союзівці" відбувається спільна гостина для курсантів і їхніх родин, якщо такі приїдуть. Тим разом гостина — вечеря відбулася у вівторок увечорі. За головним столом сиділи доповідачі і гості. Всіх привітав господар курсу Василь Оріховський, а молитву перед вечерею і по вечері провів пастор Андрій Давидюк з Ірвінгтону, Н.Дж. Тут слід згадати, що заходом пастора Андрія Давидюка ще 1965 року Степан Гавриш заложив перший Відділ УНС українських евангеликів при їхній церкві в Нюарку, Н.Дж. Від того часу пастор Андрій Давидюк гармонійно співпрацює з УНСоюзом, а підтвердженням того є те, що привіз на курс 12 аплікацій нових членів.

Мила несподіванка під час вечері зустріла секретарку 347 Відділу з Вайнеланду, Н.Дж., Дарію Цапар, яка того дня відзначила свої уродини „39 років з гаком". Про це довідався адміністратор Союзівки Володимир Квас і господині приготовили торта, якого з традиційними свічками під час вечері внесли симпатичні молоденькі кельнерки, а всі зібрані відспівали солейізантці „многоліттєвіє".

Після спільної вечері курсанти і гості зібралися у вітальні Гостинниці, де відбулися „поправини". Тут була нагода почути всі українські пісні, а навіть такі, про які вже давно забулося. А було це тому, що до участи були запрошені пенсіонери, які мешкають на Оселі, а між ними 92-річна Анна Лисогір, мати колишнього головного предсідника Йосифа Лисогора. Не зважаючи на її вік, пані Лисогір підспівувала пісні „Червону руту" і „Болай ся когут знудив". „Поправини" приготували курсанти з Боффало — Марія Гаравус з мужем Петром, Марія Гнатик і Марія Дикий. Також свою пайку дали панство Чопки з Елмайри і Тарнавські з Філядельфії. Гостем „поправин" був наш славний Ікер, але, на жаль, цим разом він не співав улюбленої пісеньки про „Цісареву" тому, що переходить „мутацію" голосу.

Курс закінчено в середу перед обідом подякою головного організатора Василя Оріховського всім курсантам за участь. При тому він апелював працювати віддано для УНСоюзу, а головне не допустити до дальшого спаду членства. Він також окремо подякував тим курсантам, що привезли зі собою аплікації від нових членів, яких було 35.

За традицією попередніх курсів подаємо список курсантів: мґр Володимир Яців, Філядельфія, Відд.32; Михайло Савків Коговз, Н.Й., Відд. 57. Ольга Марущак, Детройт, Відд.82; Марія Гаравус, Буффало, Відд 127; Ярослав Леськів, Нюарк, Відд. 133; Анна Мандзюк, Ґрейт Мелов, Н.Дж., Відд. 143; Марія Дикий Боффало, Відд.149; Володимир Білик, Джерзі Сіті, Відд.170; мґр Василь Ліщинецький, Парма, Огайо, Відд. 240; Петро Гаврильців, Вілбрагам, Массачусетс, Відд. 253; Іван Чопко, Елмайра, Н.Й., Відд. 271; Стела Фелик Детройт, Відд. 292; Марія Гнатик Боффало, Відд. 304; Володимир Шпачинський, Гемстед, Н.Й., Відд. 327; Володимир Стригун, Парма, Огайо, Відд. 336; пастор Андрій Давидюк і Евген Макар, Нюарк, Відд.340; Ірина Літинська і мґр Володимир Літинський, Віндзор, Канада, Відд. 341; Ярослав Фішер, Клівленд, Відд. 346; мґри Іван і Осип Гаврилюки Боффало, Відд. 360; Іван Коцур, Маямі, Фльорида, Відд. 368; Петро Тарнавський, Філядельфія, Відд. 375; Михайло Ділух, Монтреал, Канада, Відд. 434; і Анна Дайсенрот, Савт Рівер, Н.Дж., яка плянує там основати новий Відділ УНСоюзу.

У підсумку слід сказати, що такі курси є конечно потрібними. Вони корисні для секретарів і для Союзу, бож коли секретарі й організатори добре обізнані з своєю працею, то тоді Союз одержує більше число нових членів. Кажуть, що авто, щоб добре їхало, треба дати бодай два рази в році на „тун-ап", так і кожний секретар час від часу повинен доповнити своє знання техніки забезпечення. До того секретарі провадять відділове книговодство і завжди виникають якісь проблеми. Найкращою ж нагодою дістати всі поради є якраз секретарські курси.

Баски — нове...

(Закінчення зі ст. 2-ої)

господарської кризи. Група тих робітників рекрутувалася з кіл членства ЕТА і виконала свій акт під впливом, чи навіть прямого доручення ЕТА.

Напад на парлямент і окупація його приміщень викликала велике обурення серед басків. Почалися взаємні обвинувачення, які вилилися в зудари. Якщо тих зударів не вдасться припинити, то треба рахуватися із можливостями поважного конфлікту, який може ускладнити процес творення автономних органів в країні басків, а навіть перетворитися в нове вогнище довготривалого й небезпечного конфлікту.

Степан Старик виступив у Торонто

Йорк університет у Торонті має літні кредитові музичні курси і один з них є „клясична камерна музика". В серії концертів цього року виступив скрипаль Степан Старик з піяністкою Галиною Бовкун. Концерт відбувся в одній з авдиторій головного будинку Університету 3-го червня. Старик і Бовкун виконали дві сонати Бетговена, оп.23 і оп. 24. Виконання щире, переконливе, зіграння двох мистців прецизне, тони збалянсовані. Цікаво було, що Старик уживав до двох різних сонат дві різні скрипки. Обидві старі Страдіваріюси, але одна має темніший кольор і нею Старик виконав сонату оп. 23. Друга має кольор ускравіший і нею сприпаль виконав сонату оп. 24. По концерті, який студенти музики і нечисельна публіка довготривало оплескували, Джеймс МекКей, викладач цього курсу, повідомив, що в наступну суботу, 7-го червня, Йорк університет у спеціяльній святочній церемонії наділить Степана Старика почесним докторатом за його заслуги для музики в Канаді, що і сталося.

Степан Старик — це унікальна постать у музичному житті Канади. Народжений в Канаді, син українських батьків, він, хоч ще досить молодий, був уже професором скрипки в лев'ятьох різних консерваторія і університетах. Ще молодим скрипалем був концертмайстром у трьох світових оркестрах.

Заснував так званий „Квартет Канада", з яким переїхав, концертуючи, Европу, Далекий Схід і Північну Америку. Дістав багато світових нагород і відзначень і також на Когресі Комітету Українців Канади у Вінніпеґу дістав Шевченківську медалю. Почесний докторат від Йорк університету це нове відзначення та признання скрипалеві за його невсипущу працю в музиці та для музики.

Оксана Бризгун-Соколик

Нагороди і стипендії в Манітобському університеті

Відділ Славістичних студій у Манітобському університеті оголошує наступні нагороди й степендії, які були уділені студентам за високі осяги в навчанні або за досліди в українській мові, літературі й цивілізації в 1979-1980 академічному році: від кредитової спілки „Карпатія" в Вінніпеґу 500 дол. Олександра Павловська: стипендія Вілліяма Федоруса 250 дол. Софія Качор: від Клюбу Українських Підприємців у Вінніпеґу 250 дол. Марія Шпитковська: від Українського Народного Союзу 250 дол. Діяна Борис: від читальні „Просвіта" у Вінніпеґу 250 дол. Марія Шпитковська: нагорода п-ва Ратуських 200 дол. Мерілен Маленко: від Комітету Українок Канади у Вінніпеґу 200 дол. Марта Чучман: від Об'єднання Жінок Ліги Визволення України у Вінніпеґу 150 дол. — Олександра Павловська: нагорода Василя Свистуна 100 дол. Петро Мельницький: нагорода Анастазії Савули 100 дол. Донна Дребот: нагорода п-ва Руданів 100 дол. Ганна Іван: нагорода Юрія Елендюка 100 дол. Тамара Л.Корчак: від Союзу Українок Канади на Манітобу 100 дол. Марія Шпитковська: нагорода проф. Я.Б.Рудницького, „Етимологічний Словник Української Мови" — Олександра Павловська.

Славістичний Відділ має дві додаткові стипендії в сумі 250 дол. кожна, які будуть уділені студентам української програми в наступному академічному році.

ЧЕРЕЗ УЧИТЕЛЬСЬКИЙ СТРАЙК в Клівленді, що тривав 15 тижнів цього навчального 79/80 року, клівлендські школи працюють і влітку, щоб наверстати втрачений час. Замість закінчення навчального року, як досі прийнято було, 13-го червня, 92 тисячі клівлендських школярів закінчать школу більше, як на місяць пізніше, тобто — в середу 23-го липня.

НОВІ НАФТОБУРІННЯ на північ від побережжя Норвегії і в норвезьких територіяльних просторах виявили величезні поклади земного газу. Згідно з дотеперішніми вислідами і обрахунками, запаси газу в цьому обширі повинні належати до найбільших у світі, або навіть бути найбільшими досі. Дотепер вибуровано три пробні свердловини на відстані 70 миль від берегів Норвегії і вже можна обрахувати, що запаси сягають від 50 до 70 трильйонів кубічних стіп газу. Ідеться про один з геологічних бльоків у цих просторах. Подібних бльоків є там ще три; вся їхня характеристика така сама, як того, що в ньому викриті ці величезні резерви. Отже, на думку експертів, треба сподіватися подібних запасів і в інших бльоках.

СПРАВА ДОЗВОЛУ ЛИЩИТИСЯ В ЗСА для трьох сот нелеґальних емігрантів з Куби, що є гомосексуальними, є на добрій дорозі, відколи Метрополітальна Комюніти-церква, що має під своїм зарядом 113 церков для гомосексуальних вірних в ЗСА, звернулася до своїх членів, щоб з них зголосилися спонзори для тих кубинців. Ці спонзори радо відгукнулися і вони не вимагають нічого в заміну, — каже речник головного заряду цієї церкви, що міститься в Лос Анджелесі, а роблять це „з доброзичливости й бажання допомогти" співвірцям.

В Детройті відбувся...

(Закінчення зі стор. 1)

Митрополита Української Католицької Церкви в Канаді Владики Максима Германюка і Митрополита Української Греко-Православної Церкви в Канаді Владики Андрія Мицюка.

На з'їзд наспіли також привіти від українських католицьких і православних владик із ЗСА й Канади та багатьох українських центральних і місцевих установ. Особливу увагу звернули на себе привітальні листи від президента Джіммі Картера, республіканського президентського кандидата Роналда Регена, посадника Детройту Колемана Йанга та від мічигенських сенаторів і конґресменів.

Пополудневою науковою сесією проводив д-р Ігор Восвідка. Перший доповідач д-р Богдан Макаревич говорив про показання до хірургічного видалення носових і горляних мигдаликів і дав вказівки для речевого підходу для лікування частих запалень горла в дитячому віці.

Д-р Роман Дикун познайомив слухачів з причинами глухоти у дітей та способами її лікування. Він звернув увагу, що зниження слуху призводить до розладів мови і труднощів у навчанні.

За допомогою численних прозірок д-р Родіон Палажій показав різні шкірні хвороби, часті в дитячому віці. Доповідач обговорив діягностичні можливості й методи їхнього лікування.

Д-р Василь Розгін доповідав про методи загального обезболювання в дитячій хірургії під час лікування природжених вад серця.

Про відновну хірургію в дитячому віці говорив д-р Маркіян Тершаковець і розповів докладніше про хірургічне лікування т.зв. „заячої губи", „вовчої пащі" та поранень кінцівок.

Д-р Василь Трухлий вибрав тему гінекологічних проблем у юності. Він дав вказівки щодо клінічного обслідування хворих у молодому віці та обговорив діягнозу й лікування гормональних забурень та інфекційних хвороб.

Наукову сесію закінчив д-р Леонід Мостович доповіддю про шкідливі впливи йонізуючого випромінювання на працівників здоровної системи. Він присвятив багато уваги модерним протирадіяційним методам, які тепер застосовують у лікарнях і амбуляторіях.

В суботніх вечірніх годинах відбувся величавий бенкет і баль у розкішних залях готелю „Детройт Пляза" з участю коло 300 осіб. Бенкет розпочав д-р Павло Джуль і передав дальше ведення програми вечора д-рові Ірині Лазарчук. Молитву проказав о. ігумен Інокентій Лотоцький. Під час бенкету промовляли: д-р Маріян Юзич, д-р Мирослав Харкевич, д-р Роман Осінчук і д-р Павло Джуль. Голова Централі УЛТПА д-р Мирослав Харкевич надiлив почесними грамотами д-ра Ярослава Восвідку, д-ра Мирона Зарицького, д-ра Ростислава Сочинського і д-ра Павла Джуля.

Після вечері д-р Володимир Прокопович із великою вмілістю прочитав гумореску відомого українського сатирика Ека — Едварда Козака. Зміст і виконання цієї гумороски дали учасникам заслужене відпруження і насолоду після довгої програми дня. Гості забавлялися при звуках оркестри „Динамік" далеко поза північ.

З'їзд закінчився в неділю, 29-го червня, діловою нарадою Головної управи УЛТПА з представниками поодиноких відділів. Черговий науковий з'їзд відбудеться на другий рік одночасно із з'їздом делеґатів УЛТПА в Чікаґо. Між тим Нюйоркський Метрополітальний Відділ організує наукову конференцію на кінець грудня цього року в Акапулько, Мехіко.

У підсумках цього репортажу слід підкреслити одне найбільш відрадне явище, а саме, що УЛТПА є організацією, що зростає. Більшість учасників з'їзду становили молоді лікарі, народжені вже поза межами батьківщини. У науковій програмі брали участь майже виключно випускники американських і канадських медичних шкіл. Хоч не завжди панівною була українська мова, але зате зміст і душа були українські. Підготовкою наукової програми займався д-р Андрій Левицький. З ним співпрацювали д-р Ярослав Барвінський, д-р Ігор Восвідка, д-р Любомир Ворох, д-р Богдан Дзьоба і д-р Мирон Іваницький.

Тут треба також сказати, що і Конвенційний комітет складався в більшості з молодих лікарів, як ось д-р Леся Балтарович, д-р Андрій Джуль, д-р Ірина Лазарчук і д-р Степан Логінський. Такий постійний доплив молодих сил до української лікарської організації забезпечить її дальший розвиток та дозволить зберігати й розвивати українське медичне назовництво, яке в УССР занедбане й уважається виявом „націоналістичних" почувань.

У рамках з'їзду продовжувано проводити збірку грошей на постійний видавничий фонд „Лікарського Вісника".

Українська делеґація...

(Закінчення зі стор. 1)

була на прийомі в домі журналістичної юнії, в середу 16-го липня, куди були запрошені журналісти з усіх країв. Тут також використано нагоду інформувати тих, що прихильно ставляться до української справи, а й переконувати тих, що оманно зачаровані „раєм" соціялізму Східньої Европи.

Два дні виповнені і запевнені активностями від вчасного ранку до пізньої ночі, хоч дуже ясні тут ночі, бо це під впливом Північного сяйва. Всі учасниці також навчилися їздити автобусами, просторими вулицями гарного Копенгаґену і видавати скоро корони при тутешній дорожнечі.

В четвер, 17-го липня, мали українські делеґатки спеціяльну сесію: це був день нашого семінара. Найбільше уваги приділено переведенню цього семінара в четвер вранці. Перш за все треба було одержати дозвіл від організаторів Форуму, щоб поза програмою вмістити його, бо ще в Ню Йорку, коли СФУЖО зголосив три програми, Комітет їх відкинув. Зголошено тому тему „Дискримінація супроти родин політичних в'язнів", котру Комітет Форуму апробував. В панелі взяли участь Олена Процюк і Ніна Строката. Перекладачем з української мови на англійську була Мирося Стефанюк, а провадила Ольга Завируха. Малу залю заповнили скоро більше сотки жінок, в більшості з Латинської Америки, але також індійки, африканки, арабки з деяких країн, наприклад, з Іраку. Це була публіка, що зорганізовано і заплянованo счинила замішання вже на двох попередніх сесіях, де темами були — „Тортури жінок політичних в'язнів" і „Оборона політичних в'язнів". Зразу зажадали вони додаткової перекладачки на еспанську мову. І таке подвійне перекладання доповіді д-р Ніни Строкатої з української мови на англійську, а тоді на еспанську, продовжило сесію, і нетерпелива група, що готувалася до атаки, перервала доповідь пані Ніни і започаткувала бучу, що розгорілася до найвищого ступеня. Предсідниця не була в силі опанувати юрби, що прозивала організаторів „фашистами", „капіталістами", закидала брехню свідченням колишньої політичної ув'язненої совєтського концентраційного табору Ніни Строкатої та домагалася допущення до слова „представників" Совєтської України, Ніни Ковальської, скандуючи „Совєт Юніон, Совєт Юніон".

Українська делеґація заплянувала цілий ряд акцій на наступні дні Конференції.

У Чікаґо відкривається нова докторська програма українознавчих студій

Чікаго, Ілл. — В квітні цього року Комісія високої освіти стейту Ілліной дозволила Іллінойському університетові у Чікаго відкрити докторську програму з слов'янських мов і літератур, включно з українською мовою й літературою. Це вперше в історії освіти ЗСА, що стейтовий університет увів у свою систему докторську програму з українознавчих дисциплін, і вперше, що взагалі будь-який університет у ЗСА фундує таку програму власними засобами без зовнішньої фінансової допомоги. Докторська програма почне працювати з початком наступного академічного року (28-го вересня).

В Іллінойському університеті вже декілька років ведеться програму аспірантури на маґістерському рівні. Дарія Білик і Наталія Доліник-Хомишин були першими випускниками цієї програми, одержавши дипломи маґістра з української літератури. Тепер у програмі працює троє студентів.

Студенти-аспіранти зобов'язані закінчити наступну програму курсів: Література середньовіччя, ренесансу й барокко; Поезія українського романтизму; Тарас Шевченко; Українська романтична й реалістична проза; Українська драматургія двадцятого сторіччя; Історія критики й теорії української літератури; З мовознавства студенти проходять наступні курси: Історія слов'янських мов; Історія української мови; Церковно-слов'янська мова; Структура сучасної української мови. До того студенти можуть вибирати з цілої серії курсів конференційного типу; в цій серії досі викладалися такі курси: Іван Франко, Леся Українка, Драматурія дев'ятнадцятого сторіччя, Михайло Коцюбинський, Проза галицького модернізму, Поезія Василя Барки, Новітня українська поезія. Курси з літературознавства викладає проф. Богдан Рубчак, з допомогою проф. Марти Кухар. Курси з мовознавства викладає проф. Ольга Недолковіч (ленгвіст сербського походження) з допомогою проф. Марти Кухар і Б. Рубчака.

Окрім того студенти мусять пройти два курси на аспірантському рівні з історії слов'янських народів, що їх викладають проф. Джеймс Крейкрефт і проф. Едвард Тейлен. До маґістерського іспиту (усного й письмового) студенти мусять прочитати ряд праць з українського мовознавства й літературознавства й творів української літератури. На докторському рівні студенти зобов'язані прочитати додаткові праці й твори, здати усний та письмовий іспит й написати докторську дисертацію. З розвитком докторської програми список аспірантських курсів буде значно поширений.

Зі запрошенням на посаду нового викладача проф. М. Кухар минулого року поширено курсову програму на рівні бакалявра. Тепер викладаються три курси української мови: Українська мітологія; Українське мистецтво й архітектура; Українська література двадцятого сторіччя; Франко, Коцюбинський, Стефаник (один курс); Шляхи української думки; Теорія українського спротиву. Ці курси викладаються англійською мовою і більшість із них веде проф. Марта Кухар.

Українознавча програма в Іллінойському університеті втішається щораз більшим зацікавленням серед української громади міста.

Зорганізовано спеціяльний комітет сприяння українознавчим студіям у цьому університеті під головуванням енергійного інж. Ігоря Вислоцького, у співпраці з кредитовою кооперативою „Самопоміч" у Чікаго та з місцевим відділом УККА. Цього року Комітет виплатить стипендію одному із студентів-аспірантів, а „Самопоміч" обіцяла стипендію із свого боку після відкриття докторської програми.

По точніші інформації слід звертатися на адресу: Department of Slavic Languages and Literatures, University of Illinois at Chicago Circle, Box 4348, Chicago, Ill. 60680.

В Авганістані...

(Закінчення зі стор. 1)

лі. Протягом останніх декількох тижнів вбито понад 360 совєтських вояків, багато ранено й знищено багато різної зброї. Повстанці перевели цілий ряд збройних атак на промосковські адміністраційні осередки, деякі знищили, багатьох урядників убили, а між ними сім високих представників центральних органів у Кабулі. Крім цього Ісламський союз для звільнення Афганістану повідомив, що в Шагікорі, провінція Пактія, повстанці звели великий переможний бій із совєтськими військами, у якому знищили три гелікоптери, чотири танки і вбили около 350 червоних бійців.